

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
Guidelines for Community Enterprise Development, Kaen Sub-district, Sanom District, Surin Province

ชมพูนุช สุขอินทร์ (Chompunuch Sook-in)¹ นารีรัตน์ สีระสาร (Nareerut Seerasam)²

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 4) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 170 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน ที่ระดับคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 120 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี 2) วิสาหกิจชุมชนมีที่มาของทุนจากการระดมทุนของสมาชิก ผลผลิตขั้นต้นของกลุ่มเฉลี่ย 1.78 ชนิด และผลผลิตขั้นต้นของวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการเงิน/บัญชี มีการดำเนินงานระดับน้อย 3) ปัญหา ด้านการตลาด ขาดการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จัก ด้านการเงิน/บัญชี ขาดการวางแผนการใช้เงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม ข้อเสนอแนะ วิสาหกิจชุมชนควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย ด้านการตลาด ควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอต่อผลผลิตและความต้องการสินค้า

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนตำบลแคน

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช S.chompunuch@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช seerasarn@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yoobench@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

This research the objectives were to study 1) the basic social and economic conditions of community enterprise members 2) the operations of community enterprises 3) problems and suggestions regarding community enterprise development 4) guidelines for community enterprise development. The population studied was 170 members of a community enterprise in Kaen Subdistrict, Sanom District, Surin Province. The sample size was determined using Taro Yamane's formula at an error level of 0.05, resulting in a sample size of 120 people using simple random sampling, using an interview form Data were analyzed using frequency distribution, percentage, minimum, maximum, average, standard deviation. and ranking. The research results found that: 1) Most community enterprise members are female, with an average age of 49.41 years. 2) Community enterprises source their capital from member fundraising. The group's products averaged 1.78 types, and all community enterprise products did not meet community product standards. The operations financial/accounting at a moderate level by the small level of operations. 3) Marketing problems: lack of marketing promotion to make the products known. Finance/Accounting Lack of careful and strict planning for the use of funds by community enterprises. Suggestions: Community enterprises should provide reserve funds to spend on marketing. They should increase channels for distributing products to be sufficient for production and product demand.

Keywords: Development guidelines, Community enterprise development, Kaen Subdistrict, Community Enterprise

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ถึงแม้สถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย จะเห็นว่าเศรษฐกิจไทยในภาพรวมฟื้นตัวมาแล้วระดับหนึ่ง เศรษฐกิจหลายด้านกลับมามีอยู่ในระดับเทียบเท่าหรือสูงกว่าช่วงก่อนโควิด-19 โดยเฉพาะด้านอุปสงค์อย่างการบริโภคและรายได้ประชาชน แต่ในฝั่งอุปทาน ในส่วนของภาคการผลิตฟื้นตัวได้ไม่ทันนัก โดยเฉพาะการผลิตเพื่อนำไปส่งออก ตามการส่งออกสินค้าไปยังคู่ค้า โดยเฉพาะจีนที่ชะลอตัว และวัฏจักรอิเล็กทรอนิกส์โลก (Electronic Cycle) ที่ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ นอกจากนี้แม้ภาคการท่องเที่ยวจะฟื้นตัวต่อเนื่อง แต่ยังคงมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ เช่น จีนลดลงจากอดีต รวมถึงรายได้ทยอยลดลงโดยสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากโครงสร้างเศรษฐกิจและกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการลงทุนระหว่างประเทศเพื่อส่งออกและนำเข้า (ชญาวดี ชัยอนันต์, 2567) ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจโดยมุ่งเน้นไปที่ความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากและการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศและเศรษฐกิจโลก และมองภาพรวมอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน มีการบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการของชุมชนที่กลุ่มคนในชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมกันดำเนินการ โดยใช้ความรู้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น เทคโนโลยีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ด้วยการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศ กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับครัวเรือน สามารถพึ่งพาตนเอง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562) ทำให้ภาครัฐมีนโยบายในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

สำหรับอำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ นั้นมีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนแล้วจำนวนทั้งสิ้น 98 วิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 1,404 ราย โดยจำแนกเป็นกลุ่มที่ดำเนินการผลิตปศุสัตว์จำนวน 50 กลุ่ม รองลงมาคือกลุ่มที่ดำเนินการผลิตพืชจำนวน 25 กลุ่ม และดำเนินการผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารและเสื้อผ้า งานจักสาน จำนวน 23 กลุ่ม ตามลำดับ (สำนักงานเกษตรอำเภอสนม, 2566) ตำบลแคนเป็นหนึ่งในตำบลในพื้นที่อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านมากที่สุดในอำเภอสนม รวมทั้งสิ้น 15 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสองของอำเภอสนม แต่กลับพบว่ามียุทธศาสตร์วิสาหกิจชุมชนเพียง 8 วิสาหกิจชุมชน จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 170 ราย ข้อมูล ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2567 และจากผลการประเมินศักยภาพปี 2566 พบว่า มียุทธศาสตร์วิสาหกิจชุมชนเพียงจำนวน 1 กลุ่มเท่านั้นที่ได้รับการประเมินศักยภาพ ในระดับดี นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองตามวิถีชีวิตเกษตรพอเพียงบ้านหนองขุนศรี ระดับปานกลาง 1 กลุ่ม และระดับปรับปรุง 6 กลุ่ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์” เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาแนวทางส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อสมาชิก มีรายได้เพิ่มขึ้น และยังเป็นการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

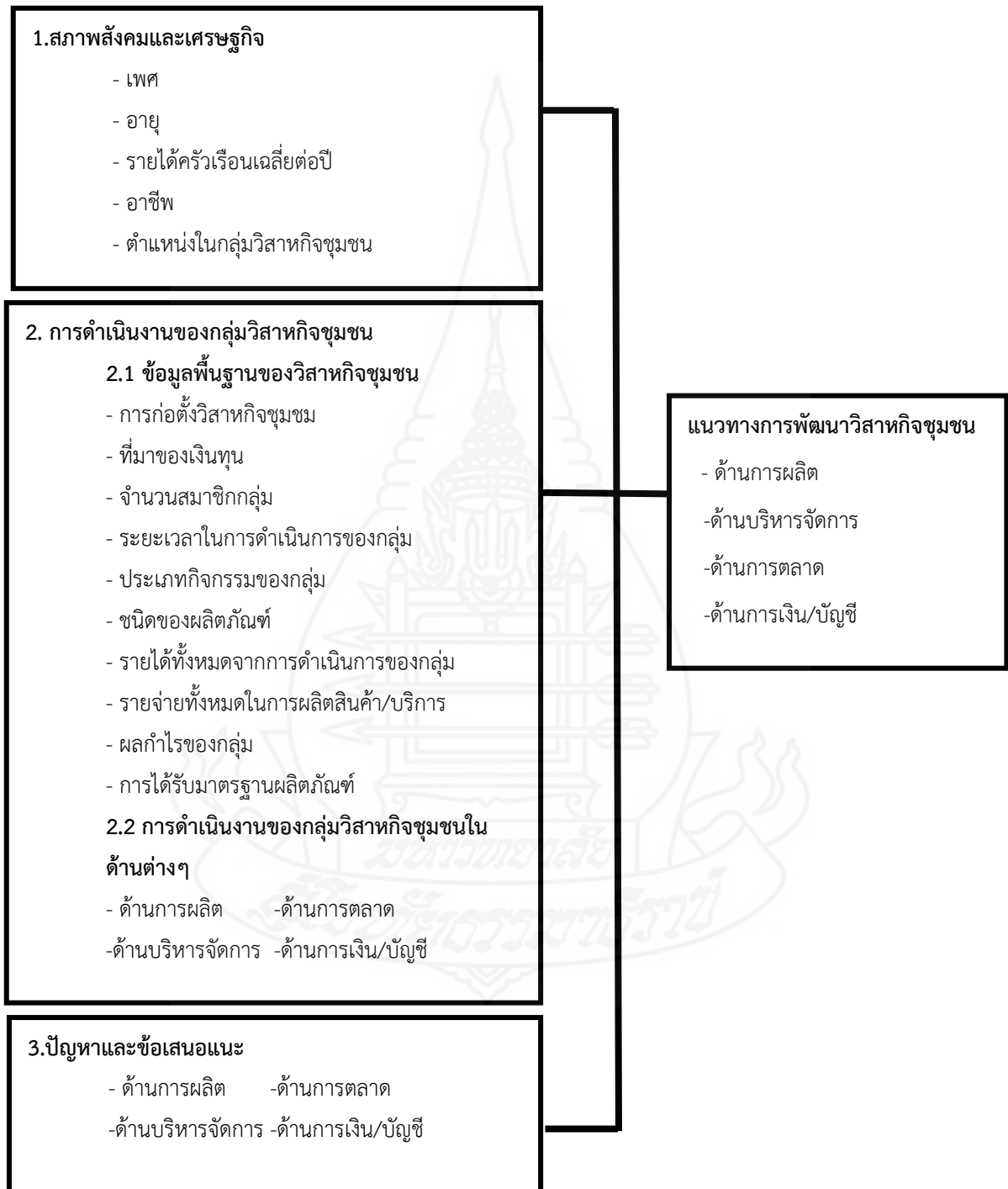
1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน ทั้งหมด 8 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 120 คน โดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละวิสาหกิจชุมชน ใช้แบบสัมภาษณ์ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับประธานวิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่มรวม 8 คน โดยใช้ประเด็นคำถามแบบปลายเปิด และนำไปทดสอบกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อำเภอสนมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 ราย นำผลการสัมภาษณ์ไปทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability consistency) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.835- 0.929 สรุปภาพรวมของค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟามีค่าเท่ากับ 0.864 ซึ่งมีความเที่ยงอยู่ในระดับสูงจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลผลการวิจัย วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การจัดหมวดหมู่ข้อมูล การวิเคราะห์ SWOT และ TOWS Matrix เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

1.1 สภาพสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 62.5 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 49.41 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.7 และร้อยละ 70.0 มีสถานภาพเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1.2 สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 87.5 ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 105,875 บาทต่อปี

1.3 สภาพพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.2 เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 80.0 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการจากการระดมทุนของสมาชิก มีจำนวนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเฉลี่ย 22 คน มีระยะเวลาในการดำเนินงานเฉลี่ย 4 ปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 44.2 ประกอบกิจกรรมประเภทการผลิตพืช และมีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเฉลี่ย 1.78 ชนิด มีรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายสินค้า/บริการต่อปี 66,416.67 บาท รายจ่ายเฉลี่ยจากการผลิตสินค้า/บริการต่อปี 41,156.67 บาท ผลกำไรเฉลี่ยต่อปี 22,908.33 บาท และผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

2. การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การตลาด และด้านการผลิต และมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี ดังตารางที่ 1 โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ **ด้านการบริหารจัดการ** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดได้แก่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กลุ่มมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น **ด้านการตลาด** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นสินค้ามีคุณภาพดี เหมาะสมในการใช้สอยบริโภค **ด้านการเงิน/บัญชี** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มสามารถใช้เงินทุนที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีทุนที่กระจายในการดำเนินการจัดการที่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ 1 การดำเนินงานด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสวน จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน	$\bar{X}$	(S.D)	ความหมาย	อันดับ
ด้านการบริหารจัดการ	3.11	0.913	ปานกลาง	1
ด้านการตลาด	3.08	0.942	ปานกลาง	2
ด้านการผลิต	2.88	1.070	ปานกลาง	3
ด้านการเงิน/บัญชี	2.35	1.127	น้อย	4
ภาพรวม	3.08	0.842	ปานกลาง	

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

3.1 ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี และด้านการตลาด และมีปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ดังตารางที่ 2 โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม **ด้านการบริหารจัดการ** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง **ด้านการตลาด** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาด และ**ด้านการเงิน/บัญชี** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมน จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน	$\bar{X}$	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
ด้านการเงิน/บัญชี	3.46	0.663	มาก	1
ด้านการตลาด	3.46	0.677	มาก	1
ด้านการบริหารจัดการ	2.77	0.938	ปานกลาง	2
ด้านการผลิต	2.64	1.088	ปานกลาง	3
ภาพรวม	3.08	0.842	ปานกลาง	

3.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน/บัญชี ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ดังตารางที่ 3 โดยเมื่อวิเคราะห์แยกแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม **ด้านการบริหารจัดการ** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะให้แก่สมาชิกเพื่อการพัฒนาสินค้า **ด้านการตลาด** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอ กับผลผลิตและความต้องการสินค้า และ **ด้านการเงิน/บัญชี** พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็น กลุ่มควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย

ตารางที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสมน จังหวัดสุรินทร์

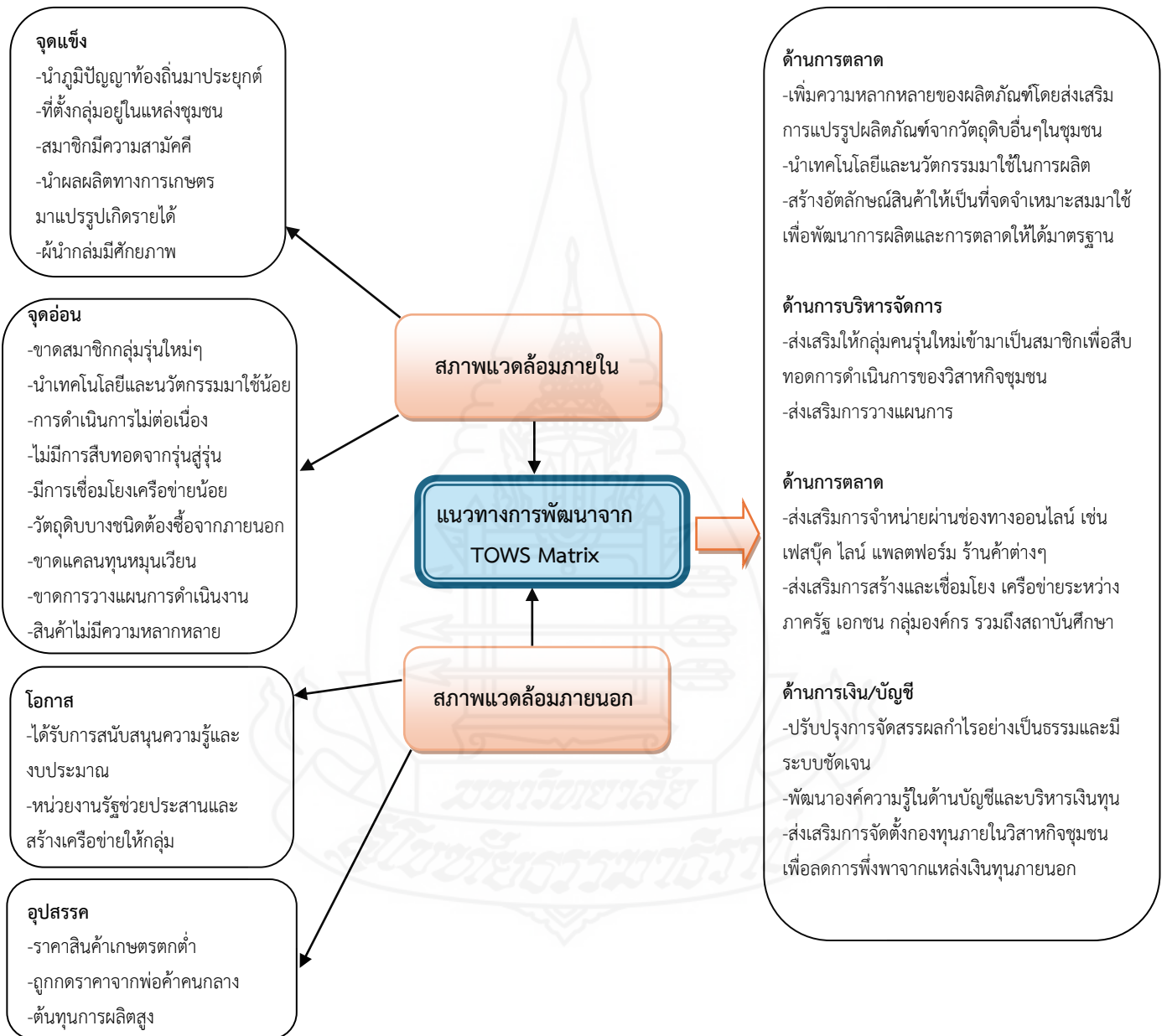
การดำเนินการวิสาหกิจชุมชน	$\bar{X}$	(S.D)	ความ หมาย	อันดับ
ด้านการเงิน/บัญชี	4.05	0.95	มาก	1
ด้านการตลาด	3.87	1.02	มาก	2
ด้านการบริหารจัดการ	3.72	0.99	มาก	3
ด้านการผลิต	3.49	1.17	มาก	4
ภาพรวม	3.78	1.032	มาก	

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

4. การวิเคราะห์ SWOT ในการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group)

สรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนดังตาม ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

จากการจัดเวทีสนทนากลุ่มเฉพาะประธานกลุ่ม จำนวน 8 ราย ในประเด็นเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค สู่แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด และการเงิน/บัญชี ซึ่งจากการวิเคราะห์ TOWS Matrix สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการผลิต เพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์โดยส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบอื่นๆในชุมชน นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้เพื่อพัฒนาการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์สินค้าให้เป็นที่ยอมรับ
- 2) ด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อสืบทอดการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการวางแผนการผลิตและแผนการทำงานของกลุ่ม และส่งเสริมให้สมาชิกนำแผนการดำเนินงานมาปรับใช้ให้เป็นรูปธรรม
- 3) ด้านการตลาด ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อการตลาด และเพื่อการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ แพลตฟอร์ม ร้านค้าต่างๆ ส่งเสริมการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาครัฐ เอกชน กลุ่มองค์กร รวมถึงสถาบันศึกษา
- 4) ด้านการเงิน/บัญชี ปรับปรุงการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นธรรมและมีระบบชัดเจน พัฒนางค์ความรู้ในด้านบัญชี และบริหารเงินทุนให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนภายในวิสาหกิจชุมชนเพื่อลดการพึ่งพาจากแหล่งเงินทุนภายนอก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ปัญหา ข้อเสนอแนะ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 62.5 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.41 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับ นพวรรณ พิงพา (2563) ซึ่งพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 61.11 เป็นเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน ใช้ช่วงเวลารว่างจากการเพาะปลูกพืชมาประกอบอาชีพเสริมเพิ่มสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนตำแหน่งของในวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 70.0 มีตำแหน่งสมาชิกกลุ่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับนพวรรณ พิงพา (2563) พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 56.43 เป็นประธาน/รองประธาน

อาชีพ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 87.5 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ สีหาค (2562) พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากกว่าครึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรนั้นไม่ใช่งานประจำทำให้มีเวลาในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยวหรือหลังช่วงการเพาะปลูก สามารถใช้เวลาว่างนั้นมาดำเนินกิจกรรมร่วมกันสร้างรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือนได้ และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 105,875 บาทต่อปี ซึ่งแตกต่างกับ เยาวรี จันทนวงษ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 238,979.56 บาท/ปี เนื่องจาก สภาพสังคมและเศรษฐกิจของพื้นที่ที่ศึกษาแตกต่างกันทำให้รายได้ครัวเรือนแตกต่างกัน

2. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนมีที่มาของทุนร้อยละ 80.0 จากการระดมทุนของสมาชิก สอดคล้องกับ รัชดา ภักดิ์ยิ่ง (2563) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 60.94 มีที่มาของทุนในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนจากการระดมทุนของสมาชิก เนื่องจากถ้าเป็นเงินทุนจากการระดมวิสาหกิจในชุมชนมีโอกาสดำเนินได้ดีกว่ากรณีเงินทุนจากการกู้ยืม วิสาหกิจชุมชนร้อยละ 44.2 เป็นประเภทการผลิตปศุสัตว์ ไม่สอดคล้องกับ นพวรรณ พิงพา (2563) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร้อยละ 21.93 เป็นวิสาหกิจชุมชนประเภทการเกษตรแปรรูป เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นประเภทการผลิตปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงโค กระบือ ผลิตอาหารสัตว์ ปลูกหญ้าอาหารสัตว์ และจำหน่ายปุ๋ยคอก วิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับการแปรรูปยังมีน้อย เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ในเรื่องการแปรรูป

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปส่งเสริมด้านความรู้ และเทคโนโลยีเรื่องการแปรรูปเพื่อเพิ่มผลผลิตหลากหลายแก่ผลิตภัณฑ์ เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมีผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 1.78 ชนิด ซึ่งถือว่ามีชนิดผลิตภัณฑ์ที่น้อย และไม่หลากหลาย เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความคิดว่าการผลิตสินค้าชนิดเดียวจะทำให้สะดวกในการควบคุมการผลิต อีกทั้งขาดความรู้ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีในการผลิต ส่งผลให้มีจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย อีกทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 100.0 ไม่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เนื่องจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

3. การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ด้านการผลิต สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานด้านการผลิตภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในเรื่องการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ สมาชิกมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต มีระบบควบคุมคุณภาพการผลิต และมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ประภัสรา ปราชาญา (2566) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพและใช้วัตถุดิบในชุมชน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต แต่ยังคงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ด้านการบริหารจัดการ พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีระดับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับ ประภัสรา ปราชาญา (2566) พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของกลุ่มใช้ความเป็นประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และทุกคนต่างก็มีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและเคารพกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม ซึ่ง ทักษญา สง่าโยธิน (2560) พบว่า ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จ ด้านการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นสินค้ามีคุณภาพดี เหมาะสมในการใช้สอยบริโภค และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า สอดคล้องกับ เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการจำหน่ายช่องทางออนไลน์ และการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มยังมีน้อย ด้านการเงิน/บัญชี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นวิสาหกิจชุมชนมีการบันทึกรายจ่ายในการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ดำเนินการจัดการที่เป็นปัจจุบัน และมีระดับการดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มสามารถจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำมาใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับ อัคมเดชเดชา ปานท่าไข (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีสภาพการดำเนินการด้านการบัญชี/การเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเปิดเผยข้อมูลการเงินทั้งหมดให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ

4. ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด โดยมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น สอดคล้องกับ เยาวรี จันทนวงษ์ และคณะ (2561) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการตลาดเป็นประเด็นที่มีปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำตลาดออนไลน์ ขาดการประชาสัมพันธ์และเชื่อมโยงเครือข่ายสินค้า และการวางแผนการตลาดและแผนการจำหน่ายสินค้าไม่ต่อเนื่อง

ด้านการเงิน/บัญชี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการใช้เงินของวิสาหกิจชุมชนอย่างรอบคอบและรัดกุม และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาด้านการเงิน/บัญชีอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มขาดการใช้เงินทุนที่มีอยู่ในการประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับ อรณิชา ฮวบหิน (2562) พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย เนื่องจากสมาชิกไม่มีรายได้ประจำงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน บางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เนื่องจากไม่มีความรู้ในเรื่องของการกู้เงิน แต่ก็ไม่อยากมีหนี้สิน

5. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเงิน/การบัญชี ประเด็นกลุ่มควรจัดหาเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย ด้านการตลาด พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าให้เพียงพอต่อผลผลิตและความต้องการสินค้า สอดคล้องกับ นิภาพรณ เจนสันติกุล (2562) พบว่า ข้อเสนอแนะควรมีแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในด้านการพัฒนาการตลาดเน้นช่องทางการตลาดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ประเด็นกลุ่มควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมทักษะให้แก่สมาชิกเพื่อการพัฒนาสินค้า และด้านการผลิต พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นกลุ่มควรมีการพัฒนา/ปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

6. การวิเคราะห์ SWOT ในการจัดสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) พบว่า

จุดแข็งของกลุ่มที่สำคัญ คือ การนำผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้าของกลุ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ลดต้นทุนในการผลิตสินค้าของกลุ่ม จุดอ่อนของกลุ่มสำคัญ คือ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการผลิตและการตลาดยังน้อย เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเข้าถึงเทคโนโลยีในการผลิตค่อนข้างน้อย โอกาสของกลุ่มสำคัญ คือ ได้รับการสนับสนุนความรู้ งบประมาณ การสร้างเครือข่าย จากหน่วยงานรัฐ และองค์กรต่างๆ ในชุมชนและนอกชุมชน อุปสรรคของกลุ่มสำคัญ คือ ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง รวมถึงต้นทุนการผลิตสูง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

7. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จากการวิเคราะห์ TOWS Matrix โดยแยกแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการผลิต เพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์โดยส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบอื่นๆในชุมชน นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐาน ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์สินค้าให้เป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับ เยาวรี จันทนวงศ์ และคณะ (2561) พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านการผลิต ควรมีส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบหรือทรัพยากรอื่นที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์กลุ่ม โดยการสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชนร่วมกัน พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของกลุ่ม นอกจากนี้ควรส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดให้ได้มาตรฐาน โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาปรับใช้ในกระบวนการต่างๆ

ด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อสืบทอดการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการวางแผนการผลิตและแผนการทำงานของกลุ่ม และส่งเสริมให้สมาชิกนำแผนการดำเนินงานมาปรับใช้ให้เป็นรูปธรรม

ด้านการตลาด ส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อการตลาด และเพื่อการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ แพลตฟอร์ม ร้านค้าต่างๆ ส่งเสริมการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างภาครัฐ เอกชน กลุ่มองค์กร รวมถึงสถาบันศึกษา สอดคล้องกับนิภาพรรณ เจนสันติกุล (2562) พบว่า แนวทางการพัฒนาการตลาด คือ วิสาหกิจชุมชนควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงผ่านสื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้เป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ธุรกิจและเป็นช่องทางติดต่อกับลูกค้า ซึ่งปัจจุบันการตลาดออนไลน์ (digital marketing) กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเข้าถึงได้ง่าย และเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ช่องทางในการทำตลาดออนไลน์ อาทิ Line, Youtube , Instagram, Facebook, Website, E-mail เป็นต้น

ด้านการเงิน/บัญชี ปรับปรุงการจัดสรรผลกำไรอย่างเป็นธรรมและมีระบบชัดเจน พัฒนาองค์ความรู้ในด้านบัญชีและบริหารเงินทุนให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนภายในวิสาหกิจชุมชนเพื่อลดการพึ่งพาจากแหล่งเงินทุนภายนอก สอดคล้องกับ ทักษิญา สง่าโยธิน (2563) พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเงินและบัญชี ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง สามารถคำนวณจุดคุ้มทุน กำไรและตั้งราคาขายได้เหมาะสม วางแผนทางการเงินในการ คำนวณเงินทุนหมุนเวียน จัดหาเงินทุนอย่างเป็นระบบโดยสอนการเขียนโครงการเพื่อการจัดหา เงินทุนที่มีระบบถูกต้องและมีต้นทุนการเงินต่ำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตำบลแคน พบว่าประเด็นที่สำคัญควรเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อวิสาหกิจชุมชน

1) วิสาหกิจชุมชนควรมีการประเมินศักยภาพของตนเอง เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของกลุ่มว่ามีการดำเนินงานด้านต่างๆ อยู่ในระดับใด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้การดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

2) วิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาในเรื่องความรู้ใหม่ๆ จากทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เช่น ด้านภูมิปัญญา และความรู้สมัยใหม่ เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์และต่อยอด รวมถึงเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เช่น การศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมในด้านการแปรรูปเพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่ผลิตภัณฑ์
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมในด้าน ช่องทางการตลาดที่ดี การทำการตลาดออนไลน์ รวมถึงช่องทางการแสวงหาแหล่งเงินทุนที่ดี
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายให้มีการเชื่อมโยงวิสาหกิจชุมชนที่มีกิจกรรมคล้ายกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นเครือข่ายด้านความรู้ เครือข่ายการผลิต รวมถึงเครือข่ายการตลาด

1.3 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- 1) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมให้กลุ่มประชาชนสมัครสมาชิกเพิ่ม ชักชวนลูกหลานของสมาชิก เกษตรกรรุ่นใหม่ เข้าร่วมกลุ่มเพื่อสืบทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งนำเทคโนโลยีการผลิตและการตลาดเข้ามาประยุกต์ใช้ในการผลิตและการตลาด
- 2) เจ้าหน้าที่ควรพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีการบริหารเงินทุน ประสานขอความร่วมมือจากครูบัญชีหรือสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ช่วยถ่ายทอดความรู้ ติดตาม ตรวจสอบให้กับวิสาหกิจชุมชน
- 3) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมและพัฒนากิจการตลาดออนไลน์ โดยการสร้างเพจเฟซบุ๊ก หรือหน้าร้านผ่านแพลตฟอร์มร้านค้าต่างๆ ของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายเพื่อเป็นการรวมกันขายในตลาดออนไลน์และยังเป็นการเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาแนวทางในการผลักดันคนรุ่นใหม่เพื่อเข้ามาสืบทอดภูมิปัญญา และพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดี ในอำเภอสนมหรือในจังหวัดสุรินทร์ เพิ่มเติม เพื่อหาปัจจัยใดที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนนั้นๆ ประสบความสำเร็จและยั่งยืน และนำสิ่งนั้นมาส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป
- 3) ควรมีการทำวิจัยเพื่อเจาะลึกในแต่ละประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนเฉพาะด้าน เพื่อยกระดับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *คู่มือการดำเนินงานการวิจัยชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 1)
กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). ระบบสารสนเทศ วิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นจาก
<https://smce.doae.go.th/smce1/main.php>.
- ชญาวดี ชัยอนันต์. (2567). เศรษฐกิจไทยปี 67 กับความท้าทายเชิงโครงสร้าง. สืบค้นจาก
<https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/prachachat-chayawadee-Jan24.html>
- ทักษญา สง่าโยธิน. (2563). การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน. วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพวรรณ พึ่งพา. (2563). การจัดการเชิงนวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 3(1), 1-18.
- นิภาพรณ เจนสันติกุล. (2562). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 10, ฉบับที่ 1* (มกราคม - มิถุนายน 2562) หน้า 95-120.
- ประภัสรา ปราชญา. (2566). *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านคลองสำโรง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เยาวรี จันทพงษ์ บำเพ็ญ เขียวหวานและพลสรณ สุราญรัมย์. (2561). *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ตำบลท่างาม อำเภอลือบุรี จังหวัดลือบุรี*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11.
- รัชดา ภักดิ์ยิ่ง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jber/article/view/242780>.
- วรรณพงศ์ ช่วยรักษา. (2560). *แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร* [วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเกษตรอำเภอสนม. (2566). *แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอสนม 2566*. สำนักงานเกษตรอำเภอสนม, จังหวัดสุรินทร์.
- อรณิชา ฮวบหิน. (2562). *การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดลือบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัคมเดชเดชา ปานท่าไข. (2559). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสมุทรปราการ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.